

РЕШЕНИЕ

№ 609

гр. София, 10.10.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, НО II ВЪЗЗ. СЪСТАВ, в публично заседание на трети октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Иван Коев

Членове: Биляна М. Вранчева
Стефан Милев

при участието на секретаря Мариела П. Миланова
като разгледа докладваното от Стефан Милев Въззивно наказателно дело от частен характер № 20221100602459 по описа за 2022 година

Делото е разгледано от СГС като втора инстанция след подадена в срока и по реда на глава 21 НПК въззивна жалба чрез повереника на частния тъжител Х. Т. Б. (адв. Хр. Т.) срещу обявената в открито заседание на 08.09.2020 г. присъда по н.ч.х.д. № 13405/18 г. на СРС (НО, 14 с.).

С обжалваната присъда подс. В. Г. Х. (ЕГН: *****) е била оправдана по повдигнатото с тъжбата обвинение по чл. 148, ал.2, вр. ал.1, т.1-3, вр. чл. 147, ал.1 НК: за извършено в периода 11.06-21.08.2018 г. продължавано (с 5 деяния) оклеветяване (публично, чрез печатно и електронно издание) на длъжностно лице - ч.т. Б., като директор на Националния институт по метеорология и хидрология (чрез приписано му престъпление по чл. 226 НК и разгласени за него позорни обстоятелства). Отхвърлен е и допуснатият от СРС за съвместно разглеждане граждански иск за 19 000 лв.

Частният тъжител оспорва и двете части на присъдата – наказателната (с алтернативни искания по чл. 336, ал.1, т.2 или чл. 335, ал.2 НПК) и гражданската (с претенция деликтният иск по чл. 45 ЗЗД да бъде уважен в цялост) без реално да излага конкретни аргументи срещу мотивите на първата инстанция. Твърденията му са общи и сведени до тезата, че подс. Х. (като разследващ журналист във в. „Дума“) не е провела качествена предварителна проверка на публично изнесената от нея информация, както и че поведението ѝ се дължи на близки отношения с ръководството на БАН, на чиято страна (позиция) Х. застанала в публикациите си през пролетта на 2018 г., когато възникнало напрежение между управителното тяло на Академията и НИМХ – все доводи, поддържани и от повереника (адв. Т.) в откритото заседание пред въззивния съд.

Защитата на подс. Х. (адв. Д.) пледира за потвърждаване на нейното оправдаване, основно – с мотива, че публично разпространената информация

(инкриминирана като обвинение по делото) всъщност е вярна, а преди тиражирането ѝ е била извършена и професионално дължимата предварителна проверка за достоверност от официални източници; следователно – медийното ѝ огласяване не съставлява умишлено оклеветяване.

Според СГС е необходимо ново (повторно) разглеждане на делото от Софийския районен съд (чл. 335, ал.2 НПК), защото процесуалните пороци, които първата инстанция е допуснала при изготвянето на мотивите към присъдата, не могат да бъдат отстранени в настоящото (въззивно) производство без да се ограничи правото на защита на която и да е от страните. Забраната присъдата „да почива на предположения“ (чл. 303, ал.1 НПК) важи и в случаите на оправдаване на подсъдимия, когато именно оправдателните аргументи са изведени „по предположение“. Точно това се е случило по конкретното дело и нарушението следва да бъде оценено като „съществено“, защото е свързано с липсата на мотиви (чл. 348, ал.3, т.2 НПК) по основни въпроси, имащи значение за (не)съставомерността на фактите.

Ако трябва да се обобщи накратко, основният предмет на доказване, формулиран в обвинителната тъжба, е бил сведен до постановката, че в няколко последователни свои журналистически публикации и лично интервю пред програма „Хоризонт“ на БНР подс. Х. е разпространила неверни (позорящи и приписващи престъпление по чл. 226 НК) обстоятелства спрямо ч.т. Б., които (най-общо) съставляват твърденията, че като директор на НИМХ тъжителят бил в конфликт на интереси, защото притежавал частни фирми със сходен предмет на дейност и „... така Б., като директор на публичен институт, работи с Б. като шеф на лични фирми...“, както и че „... се претакат пари и кадри от института към проекта на частните му фирми“. Колкото и излишно (тромаво) да е бил усложнен предметът на делото (а това личи от ненужно дългия диспозитив на присъдата), инкриминираната теза е била именно тази и точно в нейните рамки Районният съд е дължал мотивиран отговор по два съществени пункта: първо (във връзка с обективната страна на клеветата) -вярна ли е изобщо информацията, че в периода, в който е ръководил НИМХ, ч.т. Б. е управлявал (притежавал) и дружества със сходен предмет на дейност, към които са „претакани“ пари по сключвани договори; и второ (във връзка с произнасянето относно вината на дееца) – ако тази информация е невярна, положила ли е подсъдимата всички добросъвестни професионални усилия да я провери преди да я направи обществено достояние, така че да се изключи умишълът в нейното поведение.

Първата инстанция, впрочем, изобщо не се е занимавала със субективната страна на твърдяното престъпление, защото изначално е приела, че 5-те деяния, включени в него, са обективно несъставомерни. А основният аргумент за това, според СРС, (вж. мотиви, л. 272, гръб от н.ч.х.д.) е, че „Изнесените факти, че тъжителят е притежавал частни фирми и е работил сам със себе си, използвайки заемания пост в БАН, респективно е изразходвал поверените му финансови средства в ущърб на работещите в института, са верни...“. Съдът е заключил, че тези факти се установяват „безспорно ... от събраните ... доказателствени материали“ и на практика е приел истинността им, препращайки изрично към разпоредбата на чл. 147, ал.2 НК.

Точно този извод, обаче, е базиран на предположение; направен е безмотивно (при това – относно съществен по делото въпрос) и изобщо не е бил доказателствено обезпечен. Защото от мотивите към присъдата въобще не става ясно какви източници на информация е използвал Районният съд, за да обоснове тезата за конфликт на интереси (описана словесно като работа „сам със себе си“) и разходването на средства „в ущърб“ на работещите в НИМХ. По делото не само е бил игнориран (останал необсъден) приложеният като писмено доказателство отговор от Министъра на образованието и науката (№ 0101-206/09.01.2019 г., л. 126-128 от н.ч.х.д.), според

който в периода от 2015 г. до 2018 г. проведеният одит не е установил сключени договори между НИМХ и притежаваните от ч.т. Б. фирми („МСЕ-С.“ ЕООД, ЕТ „А.-Х. Б.“ и Консорциум „М.с. и е.“ ООД), но в случая СРС не е изпълнил задължението си „при противоречия на доказателствените материали“ да изложи „съображения защо едни от тях се приемат, а други се отхвърлят“ (чл. 305, ал.3 НПК). А такова „противоречие“ несъмнено е възникнало при съпоставката между тезата на подсъдимата (че като директор на НИМХ частният тъжител работил „свои фирми“) и данните от цитираното писмо на МОН.

Първият (съществен) въпрос, на който съдът, разглеждащ обвинението за клевета, следва да отговори е: верни ли са разгласените от дееца обстоятелства, или приписаните престъпни факти. И когато още по този въпрос липсват доказателствени мотиви, които да обосноват отговора, присъдата е опорочена от отменителното основание по чл. 348, ал.3, т.2 НПК. Едва след като СРС беше изпълнил законосъобразно това свое задължение, можеше да разсъждава (обсъжда) убедена ли е била подсъдимата в истинността на оповестената информация; спазила ли е журналистическите стандарти за нейната проверка; има ли умисъл за оклеветяване в поведението ѝ. Именно това налага повторното разглеждане на делото от Софийския районен съд в рамките на същото обвинение, защото всеки опит на въззивния съд сам (като окончателна в случая инстанция) да „отстранява“ допуснатото процесуално нарушение, допълвайки липсващите мотиви по базисни въпроси, би лишило участващите страни от полагащата им се (чл. 15, ал.2 НПК) по-нататъшна инстанционна защита.

Водим от изложеното и на основание чл. 335, ал.2 НПК, Софийският градски съд, НО, II въззивен състав:

РЕШИ:

ОТМЕНЯ присъда от 08.09.2022 г. по н.ч.х.д. № 13405/18 г. на СРС (НО, 14 с.) и **ВРЪЩА** делото за ново разглеждане от Софийския районен съд.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____